

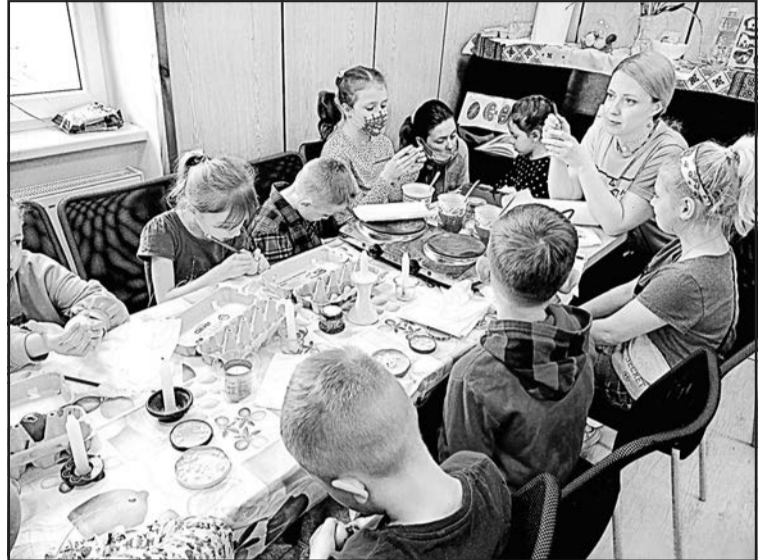
Великодня атмосфера зігрівала діточок

Незвичайна атмосфера панувала в залі Словацько-українського культурного та інформаційного центру в Пряшеві по вул. Янка Бородача у середу, 20-го квітня ц. р. В сучасності тут працює Координаційний центр допомоги біженцям з України. Незвичайна тому, бо такими

В залі Центру готувалось все для того, щоб у післяобідньому часі у великодній атмосфері привітати діточок дошкільного і молодшого шкільного віку у супроводі своїх молодих матерів. Організатори акції – Союз русинів-українців СР та охочі волонтери – підготували виставку

України. Ласкаво пояснювала малим писанкарям кожний крок, допомагала накреслювати олівцем на яєчка перші лінії, потім над вогником свічки робити крапки, сонечка і інші візерунки, щоб були адекватні зручності і першим спробам у писанкарстві.

Від 16-ої години дітей че-

▲ Ведуча майстер-класу, актриса Наталія Зайковська привчає діток, як потрібно виготовляти писанки.

були учасники і глядачі програми, що сюди приходили. Гостями Центру були діти зі своїми мамками, які повинні були залишити свої домівки із-за нападу Російської Федерації на Україну. Їхні чоловіки, брати і дідуся залишились боротись з ворогом і оберігати рідну землю.

крашанок і писанок, виготовлених різною технікою. Тут їх чекали яєчка, олівці, фарби та все необхідне знаряддя, щоб мотивувати дітей до розмальовування писанок за своїм смаком і власним бажанням. До того їх вела ведуча майстер-класу, молода актриса Наталія Зайковська з

кала ще інша несподіванка. Закарпатський академічний обласний театр ляльок «Бав-

ка» з Ужгорода з нетерпінням чекав, щоб подарувати діткам і мамам трохи великоднього настрою. Він приніс казку-гру «Мишка та рожева стрічка».

Наповненим залом озивався галас дітей, сміх та вдячні оплески. Було приємним, і так трохи зі співчуттям, слідкувати діточок, як їх казка втягнула до дії, а вони гучно реагували на те, чим їх

забавляли ляльки на сцені. Віримо, що хоч на короткий час вони і їхні мами забули про те, що діється в їхній рідній Україні, що все залишилося дома в Україні.

Солодкий сюрприз дітям дарувала спонсор пообіддя – Спілка українських жінок, яку репрезентувала Віталія Тужеляк-Маслієва.

Єва ОЛЕАР.

Український сайт новин

Найбільш поширена у Словаччині газета SME запустила україномовний сайт novyny.sk. Газета пише: «Spoločný projekt denníka SME a anglických novín The Slovak Spectator novyny.sk je určený pre Ukrajincov, ktorí si chcú prečítať dôležité správy pre ich život na Slovensku vo

svojom materinskom jazyku».

Сайт надає відповіді на практичні питання про життя в Словаччині, а також новини з політики, бізнесу та культури. Також є поради, куди відправитися в подорож по Словаччині.

«Веб-сайт створено з практичних міркувань, тому що

іноземцям важливо знати, що відбувається в країні, де вони живуть. Але це також жест, який ми хочемо висловити, що ми дбаємо про те, щоб українці та українці в Словаччині відчували себе як вдома», – каже головний редактор The Slovak Spectator Міхаела Терензані. Зазначається, що у редакції працюють шість українських журналістів.

-р-

Презентували виставу, присвячену загиблим у Бучі українцям

Як і українці, словаки завершують Великодні свята поминанням своїх померлих. Невипадково саме 25 квітня, на вечір Великоднього понеділка для більшості християн православного та греко-католицького обрядів, Кошицький державний театр показав чи не найдраматичнішу в його репертуарі виставу – «Мілада Горакова», присвятивши її пам'яті загиблих в українському місті Буча Київської області. Для всього світу Буча віднедавна стала символом нелюдських катувань і вбивств українців російською армією.

Мілада Горакова

Мілада Горакова залишається жертвовим символом підбурюваних Москвою нещадних репресій, боротьби проти жорстокості тоталітаризму.

Засуджена комуністичною партією Чехословаччини за сфабрикованими звинуваченнями, вона була страчена через повішення в 1950 році у боротьбі за демократичні сво-

боди і віри в людську гідність, у перемогу світла над темрявою.

Про Міладу Горакову завжди краще знали на демократичному Заході, ніж на тоталітарному Сході. З проханнями про збереження її життя зверталися чимало видатних діячів, серед яких Альберт Ейнштейн, Вінсент Оріль та Вінстон Черчилль.

SME, 27.4.2022 р.

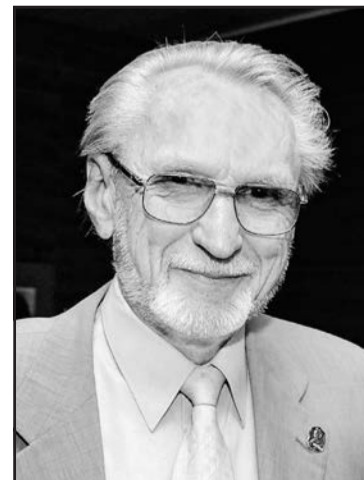
▲ Сцена з вистави.

Неспокійна душа поета Карпат (З нагоди 85-річчя від дня народження Сергія Макари)

Українська література Словаччини після 1945 року у своєму активі має цілий ряд талановитих поетів, прозаїків, публіцистів, перекладачів і літературознавців, серед яких провідне місце належить Сергієві Макарі. Він народився 6.05.1937 р. в м. Михалівці в родині відомого учителя, активного культурного діяча Степана Макари, який уже в 20-х роках був секретарем Союзу руських учителів. Ще до війни організував у наших селах сільськогосподарські школи, друкував свої вірші, оповідання та різні статті в газетах, як «Русское слово», «Народная газета», «Русская земля» та ін. Після 1945 року друкувався і в газетах «Нове життя» та «Дружно вперед». Брав участь у заснуванні та роботі Української Народної Ради Пряшівщини, став її членом, був головою ОНК в Меджилабірцях, пізніше працював шкільним інспектором.

Сергій Макара після закінчення початкової школи в селі Волиця продовжував навчання в Гуманській російській гімназії та в середній загальноосвітній школі, вже українській в Меджилабірцях (1954), потім поступив на філологічний факультет Вищої педагогічної школи в Пряшеві, яку закінчив 1958 року. Спочатку учителював у середній школі в Сабінові, потім працював асистентом Педагогічного інститу-

ту в Мартині та Банській Бистриці, де його в 1970 році було звільнено з роботи з політичних причин, бо публічно виступав проти вступу

військ Варшавського договору в Чехословаччину у серпні 1968 року. Був безробітний, пізніше працював лісорубом та робітником у будівельних фірмах. З 1985 року працював у літературній агентурі ЛІТА. В 1990 році його було реабілітовано і повернувся в Банську Бистрицю знов на Педагогічний факультет Університету ім. М. Бела (УМБ), де став доцентом російської літератури, співзасновником філологічного

факультету УМБ, в тому числі й кафедри слов'янських мов та відділу україністики, на якому вивчалася українська мова, література та перекладознавство. Це був єдиний факультет в Словаччині (крім Пряшева), де вивчалася українська мова за участі спеціалістів-лекторів з України. Інтерес вивчати українську мову і перекладознавство в Словаччині був значний. Жаль, не всім цей відділ був по смаку. Відділ було ліквідовано і факультет трансформовано на філософський. На протест проти цього кроку з боку керівництва університету і факультету вийшов на пенсію.

Писати вірші Сергій Макара почав ще в шкільні роки російською мовою, яку почув од батька і яку знав, читаючи російських класиків, твори яких мав батько у своїй бібліотеці. На рідну українську мову перейшов аж коли вивчив українську мову.

Першу поетичну збірку «Осяяна юність» С. Макара видав 1958 року майже одночасно з одержанням диплому про закінчення філологічного факультету. Збірка являє собою роздуми і почуття молодого юнака, який активно сприймав навколишнє життя, повне драматизму, трагізму й поступу. Це були переважно ліричні вірші, в яких виразив свої почуття оптимізму, любові до мами,

(Продовження на 2 стор.)

Ольга Грицак

3 Братислави надійшла сумна вістка: 21 квітня 2021 р. на 90 році життя померла Ольга Грицак.

Народилася Ольга 19 травня 1932 р. у закарпатському місті Хуст в національно свідомій українській сім'ї Юрія-Августина і Анни Шерегіїв. Хрестили її на ім'я Ольга-Ірина в греко-католицькій церкві.

Останнє прощання з покійною Ольгою Грицак відбулось 26 квітня 2021 р. в прощальній обрядовій залі братиславського крематорію за великої участі рідних, друзів та знайомих. Гарно, емотивно, з уривками з віршів Владіміра Райсела та Івана Драча («Жінці жінок» – Лесі Українці) прощалася з покійною двомовно

– словацькою і українською – пані Марія Шлоссер. Навела також, що покійна прожила своє життя гідно, яке було наповнене сумлінною працею, любов'ю та відданою вірою. Вона була турботливою зразковою дружиною для свого чоловіка Василя та особистим менеджером його концертів і виступів оперного співака. Так само вона з великим захопленням невтомно жерувалася Музично-драматичному ансамблю Тараса Шевченка у Братиславі, основоположником якого був її батько Юрій-Августин Шерегії. Була до останніх хвилин його душею – режисером, драматургом, декламатором, секретарем і організаційним керівником.

Вона була дуже люблячою і зразковою матір'ю, з великою увагою і підтримкою спостерігала за всім, що відбувалося навколо її дітей. Біль, завданий нещодавним відходом старшого сина Василя, не змогла пережити. (Проф. МУД-р Василь Грицак користувався великим авторитетом в колах кардіологів. – Прим. редакції). Також була зразковою і щиро люблячою бабусею.

Наприкінці прощальної промови було процитовано наступне із заповіту покійної: «Господи, до Тебе возношу душу мою. Знайте: Я любила Господа Бога, Божу Матір, свою сім'ю – вас мої діти, і свою батьківщину – Україну. Прошу про молитви.»

Церковний обряд українською відбув о. Ігор. Заупокійну св. Літургію з Панахидою було відслужено згодом в каплиці св. Розалії.

Вічна їй пам'ять!

*Йосип Шерегії,
брат.*

▲ Відкриття Українсько-словацького дому для громадськості.

У Братиславі відкрили Українсько-словацький дім

Від 13.4.2022 року в районі Нове Місто в Братиславі офіційно почав працювати Українсько-словацький громадський дім допомоги українцям, які через війну змушені були переїхати до Словаччини. Про це інформує газета «SME».

Центр було відкрито в результаті спільних зусиль волонтерської організації Україна-Словаччина SOS / Sme Spolu та районом Нове Місто Братислави, яке й надало приміщення для цього центру.

«Сьогодні ми відкрили українсько-словацький громадський будинок, щоб наші українські друзі себе почували справді як вдома. Останні тижні до Словаччини приїжджають десятки тисяч біженців з України, вони тут залишаються жити і передбачаю, що саме мами з дітьми, які приїжджають, стануть частиною нашого населення. Тому питанням найближчого майбутнього для нас буде інтеграція українських біженців до нашої общини. Тому саме з відкриттям українсько-словацького дому ми хочемо об'єднати українців та словаків», – підкреслив

староста району Рудольф Куши.

«Цей дім буде відкритий для всіх людей, для українців та словаків та тих, які б хотіли нас підтримувати чи допомагати і разом з нами також приносити користь Словаччині. Звісно, українці зараз потребують допомоги, але, разом з тим, багато з нас також може її дати комусь. Це приміщення нам в цьому дуже допоможе», – зазначила координаторка центру Анна Швачка.

13 квітня у центрі відбулась перша зустріч на тему життя в Братиславі: досвід мігранта. Співкеррами були блогер Олександр Скориченко разом з волонтеркою Ганною Холодовою. На зустрічі висвітлювались загальні теми щодо громадського транспорту, покупок, медицини, працевлаштування, системи освіти та інше. Для мам, які прийшли на зустріч з дітьми, у сусідній студії центру проходив дитячий майстер-клас з розпису Великоднього печива.

Українсько-словацький дім знаходиться за адресою: Ovručská 1663/5 Bratislava.

Години роботи: з 9:00 до 17:00.

(Джерело: Alina Graffyova)

5 квітня 2022 р. у виставковому залі СНМ – Музею української культури у Свиднику відбулось урочисте відкриття етнографічної виставки під назвою «Панове майстри». Виставка надає можливість відвідувачам заглянути до таємниць восьми традиційних ремесел північно-східної частини Словаччини з точки зору ремісниками використовуваних матеріалів, прийомів їх технологічної обробки, функціональності та оригінальності ремісничих виробів. Відвідувачі мають змогу ознайомитися з історією презентованих ремесел, знаряддями праці та обладнанням ремісничих майстерень. Відкриття виставки було збагачене демонстраціями колесарського, ковальського, гонтарського, кошикарського, гончарського, дрітарського та писанкарського ремесел, які привабили передусім дитячого відвідувача.

Інсталяція виставки проведена таким способом, що в кожному з презентованих ремесел увага глядача привернута до цікавого ремісничого знаряддя. У колесарстві йдеться про колесарський стілець, на якому склалися дерев'яні колеса, ковальстві – великий ковальський міх, за допомогою якого вогонь у

вогниці набирав на інтенсивності, гончарстві – гончарський стілець, на якому гонти набували дефінітивної подоби, гончарстві – гончарський круг, завдяки якому гончарські вироби набували досконалої симетричної форми. Оригінальними є й вироби дрітарів, бондарів, кошикарів та коритарів.

Початки ремісничого виробництва на території нинішньої Словаччини сягають до раннього середньовіччя. Ремесла виникали внаслідок суспільного розподілу праці відокремленням від землеробства та зосереджувались передусім в містах. Ремісники об'єднувались до цехів, які розвивали свою діяльність аж до періоду капіталізму. На території північно-східної частини Словаччини можна виділити регіони з типовою для них ремісничою продукцією, що нав'язувала на виробничі традиції та наявність місцевих сировинних ресурсів (ковальство, гончарство, млинарство, фарбувальництво, бондарство, столярство, колесарство). Створювались центри ремісничого виробництва, які проіснували аж до кінця XIX ст. (Пряшів, Бардіїв, Кежмарок, Списька Нова Весь). Визначними були також міста Гуменне та Стрпків.

Значну роль відігравало домашнє, т. зв. народне виробництво. Йдеться переважно про сезонну працю ручним способом. На відміну від цехів, домашні ремісники не мали жодної кваліфікації щодо виконання свого ремесла, не були ніяким способом організовані та не підлягали цеховим регулам. Виробляли предмети для потреб свого господарства, для знайомих та сусідів, а та-

ПАНОВЕ МАЙСТРИ

кож для продажу на регіональних ринках. Ремісничу роботу виконували самостійно або за допомоги членів своєї сім'ї. Специфічною ознакою предметів народного виробництва є їхня своєрідність, як прояв індивідуальності їх творця.

пам'яток або для будівництва рекреаційних установ. Колесарство належить до ремесел, які вже не існують. Виробництво воза, але й колеса було високо фаховою та складною працею. Зникло і традиційне сільське ковальство, а з ним також

кузні, як складова частина колориту села. В сучасності ковальство існує у формі художньої професії.

Процес модернізації, заміщення традиційних виробів промисловою продукцією, але також недоступність потрібного матеріалу поступово відсували народне ремесло на край економічної вагомості та необхідності. Ремісничє виробництво зберігалось тільки як традиція з міжгенераційним успадкуванням набутих знань та вправності.

В сучасності ми є свідками відродження фольклоризму в мистецтві, промислі та поп-культурі. Причини цього можна шукати в процесі глобалізації, який стирає локальні

Ремісничє виробництво на Східній Словаччині пододало дорогу свого формування, розвитку, занепаду та зникнення. Коритарство, бондарство, кошикарство, гончарство та дрітарство належать до ремесел, які не зникли повністю. Вироби наведених ремесел в минулому повсякденно слугували для складання та транспорту різних матеріалів й харчів. Були важливою складовою обладнання кожного селянського господарства, використовували їх також самі ремісники та торговці, та не бракували також в міських домашніх господарствах. Сортимент ремісничих виробів був дуже різноманітний. Аж до сьогодні вони зберегли свою технічну та мистецьку якість, цікаві форми і досконале опрацювання. Гончарство обмежило свою продукцію для власної потреби, для реконструкційних робіт на історичних

традиції й регіональні відмінності та створило гомогенізовану світову культуру. Щоб протистояти глобалізації, людина шукає і знаходить своє коріння в традиційній культурі й намагається в культурній спадщині знову відкрити свою особисту ідентичність та комфорт.

Стовісво ремісничого виробництва настає трансформація та реінтерпретація традиційного ремесла. Ремісничі продукти впливають на форми модерного дизайну. У кожному випадку ремесло визнане атрактивним та цінним явищем й стає символом якості та оригінальності.

Виставку розгорнуто в рамках відкриття словацьких музеїв для громадян України та potrиває до 12 червня 2022 р.

Івета ВАСИЛЕНКО,
куратор виставки.

НОВЕ ЖИТТЯ

**KULT
MINOR**

sk. Počítačová sadzba NITECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 72. Šéfredaktor Miroslav Pjuck. Adresa redakcie: Janka Boroďáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 72. Головний редактор Мiroslav Pjuck. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просубу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.

Видеа Союз русинів-українців СР. Рік видання 72. Головний редактор Мiroslav Pjuck. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просубу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.